

Aan de gemeenteraad

Uw kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Telefoon:	Bijlagen:
		0086219909	Gino Damen	(0512) 386 222	

Onderwerp:
Perspectiefbrief 2025

Beetsterzwaag, 3 juni 2025
Verzonden op:

Geachte raad,

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Hoe staan we ervoor?

Voor u ligt de Perspectiefbrief 2025. Zoals gebruikelijk krijgt u deze brief van ons tegen de zomer. Zo wordt halverwege het jaar zichtbaar hoe we er als gemeente voor staan. Het gaat in de Perspectiefbrief om de hoofdlijnen, de belangrijke ontwikkelingen, projecten en plannen en de grote risico's en kansen.

Het perspectief is positiever dan wat we bij de begroting 2025 nog schetsten. In de meicirculaire heeft het Rijk er voor gekozen om het ravijnjaar 2026 en 2027 te dichten door extra middelen voor de jeugdzorg aan de algemene uitkering toe te voegen. Voor 2028 en verder zijn deze extra middelen niet opgenomen. Daar is de aannahme gedaan dat de nog te nemen maatregelen beperking kosten jeugdzorg al een besparing zullen realiseren. Feitelijk heeft het kabinet er nu voor gekozen om het ravijnjaar twee jaar te verschuiven naar 2028.

Het effect voor Opsterland is dat de prognose voor de begroting 2026 is dat alle jaren structureel sluitend zijn. Voor 2026 met € 32.000 oplopend naar een positief structureel saldo van € 2,55 miljoen voor 2029. Als deze prognose zich bestendigt bij het opmaken van de begroting 2026 dan verwachten wij u in november een begroting 2026 aan te bieden die structureel sluitend is voor 2026 en meerjarig zonder dat we daar voor hebben hoeven te bezuinigen.

Opzet van de Perspectiefbrief

In dit eerste hoofdstuk schetsen we het algemene beeld. In hoofdstuk 2 komen de grote lijnen in het Sociaal Domein aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat over de belangrijke ontwikkelingen in het Ruimtelijk Domein. Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de financiële situatie.

In bijlage 1 staat het een overzicht met alle aanvragen met het bijbehorende financieel effect en toelichting over het waarom.

In bijlage 2 staan de bezuinigingsmogelijkheden om de begroting vanaf 2029 structureel sluitend te houden. Deze bezuinigingsopties vallen in twee categorieën uiteen

- De concrete bezuinigingsopties. Hierbij staat achter de bezuinigingsoptie het eerst mogelijke jaar van ingang en de verwachte omvang van de bezuiniging.
- De mogelijke bezuinigingsopties. Hierbij staat achter de bezuinigingsoptie "n.n.t.b.". Het gaat in die gevallen om een potentiële mogelijkheid die echter nog op haalbaarheid moet worden uitgezocht. Dat gebeurt pas als die bezuinigingsoptie ook daadwerkelijk als maatregel moet worden ingezet.

1.2. Doel

De Perspectiefbrief heeft twee doelen.

2025

Het eerste doel is inzicht te geven in de beleidsmatige ontwikkelen en financiële situatie van 2025. In november 2024 heeft u de begroting 2025 vastgesteld. Die is gebaseerd op de gegevens tot 1 september 2024. Sinds die tijd zijn er zaken veranderd. In de voorjaarsnota heeft het rijk het beleid aangepast en we hebben als gemeente zelf besluiten genomen. Die veranderingen vragen om aanpassing van de begroting 2025 en kunnen ook effect hebben op de in de begroting opgenomen doelen en maatregelen.

2026 en verder

Het tweede doel is in beeld te brengen welke ontwikkelingen, wensen en plannen we voor de komende jaren als gemeente zien. Daarbij is het huidige coalitieakkoord richtinggevend.

Aanpassing begroting

De besluiten die u op basis van deze Perspectiefbrief gaat nemen, verwerken we in de begroting 2025. Daarom ontvangt u tegelijkertijd met deze Perspectiefbrief een voorstel voor een begrotingswijziging.

Wensen en plannen waar u nu mee instemt en die een meerjarig effect hebben, nemen we in de conceptbegroting 2026 op. Een definitief besluit daarover neemt u in november 2025.

1.3. Sluitende begroting

Anders dan het Rijk

De Rijksoverheid mag een begroting met een begrotingstekort vaststellen. Als gemeenten mogen we dat niet. Wij moeten een sluitende begroting hebben. Dat betekent dat onze structurele uitgaven niet hoger mogen zijn dan onze structurele inkomsten. Hierop wordt door de provincie toezicht gehouden.

Het jaar 2026 sluitend of meerjarig sluitend

Er is keuzevrijheid hoe en wanneer een begroting sluitend is. Als we de begroting opstellen zit daar ook een meerjarenraming in voor de drie daaropvolgende jaren. Dus de begroting 2026 bevat ook de meerjarenraming voor de jaren erna de begroting sluitend te krijgen.

Onze begroting hoeft niet over al die jaren (2026 tot en met 2029) sluitend te zijn. Als het jaar 2026 sluitend is, is dat voldoende. Daarbij moeten we dan als gemeente wel duidelijk uitleggen hoe we eraan gaan werken om ook voor de jaren erna de begroting sluitend te krijgen.

We kunnen er ook voor kiezen om de begroting meerjarig sluitend te maken. Dan mogen we in 2026 meer structurele uitgaven doen dan dat we structurele inkomsten hebben. We moeten dan wel de ruimte hebben om dat tekort uit onze incidentele middelen te kunnen betalen.

Structureel sluitend

De prognose laat zien dat we een structureel sluitende begroting voor 2026 én het meerjarig perspectief kunnen opstellen. Dit perspectief kent nog wel de nodige onzekerheden, daarop komen wij verderop in deze brief terug. Onze inschatting is dat het niet nodig en zelfs onverstandig is om nu al (ingrijpende) maatregelen te nemen die leiden tot een hoger structureel begrotingssaldo dan wat de prognose nu laat zien. Bovendien zou het Rijk uit een nog voordeliger saldo ten onrechte de conclusie kunnen trekken dat gemeenten een deel van de financiële problemen van het Rijk willen en kunnen oplossen.

1.4. Ontwikkelingen

Kort

We schetsen hier in het kort een aantal ontwikkelingen die voor ons van belang zijn.

Onzekerheid

In 2025 is de geopolitieke en economische onzekerheid niet minder geworden. Het ziet er ook niet naar uit dat die situatie snel zal verbeteren. We denken daarbij met name aan de oorlogen in Oekraïne, Gaza en Uganda maar ook de immigratie en economische effecten van het Amerikaanse presidentieel beleid. Deze ontwikkelingen zorgen er voor dat West-Europa een aantrekkelijk bestemming blijft voor zowel oorlogs- als economische vluchtelingen. Dit gecombineerd met de handelsoorlog, de inflatie, de energiekosten en de leveringonzekerheid van producten maken dat onze gemeentelijke ramingen en plannen een grote onzekerheid blijven bevatten.

Een andere opgave is de weerbaarheidsopgave waar we als samenleving, en dus ook als gemeente, voor staan. Onder weerbaarheid verstaat het Rijk het vergroten van onze maatschappelijke weerbaarheid en de militaire paraatheid. Een sterke, weerbare, samenleving is een gezamenlijke opgave voor overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Ieder met eigen taken en verantwoordelijkheden. Dit vraagt onder meer om de bescherming van vitale processen en een verhoogde zelfredzaamheid, een weerbare economie en het overeind houden van onze democratie, rechtstaat en overheid. Hoe en wanneer deze uitdaging vorm gaat krijgen is momenteel onderwerp van gesprek tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen.

Klimaat

We noemen hier het klimaat apart. Hoe de politieke verhoudingen ook zijn, van lokaal tot mondiaal niveau, over het algemeen is er de overtuiging dat veranderingen in het klimaat ons voor grote opgaven plaatsen. Aan de ene kant vraagt het om maatregelen die de veranderingen tegenhouden of vertragen. Aan de andere vraagt het om aanpassingen aan die veranderingen. Wat dat voor ons als gemeente precies gaat betekenen, wat dat gaat kosten en wie dat gaat betalen, dat is voor het grootste deel nog ongewis. Daarnaast zijn er de juridische implicaties zoals stikstof regelgeving en waterkwaliteit.

Overheid

Van een andere orde, maar zeker belangrijk, is de verhouding tussen overheid en inwoners. Die verhouding blijft onder druk staan. Veel inwoners wantrouwen de overheid en sommige inwoners erkennen de overheid niet meer. Dat heeft gevolgen die aan ons als lokale overheid niet voorbijgaan. Daarmee hebben we als gemeenteraad, college en organisatie samen een grote opgave. Het vraagt naar onze overtuiging om nog meer aandacht voor het betrekken, informeren en in gesprek blijven met onze inwoners. Niet alleen als inwoners krijgen wat ze graag willen, maar ook als dat anders is; of als inwoners er zelf verschillend over denken.

Rijksbeleid

Het Rijksbeleid zorgt voor veel onzekerheden. Ondanks een hoofdlijnenakkoord worden we toch regelmatig verrast door een afwijkende invulling. Voor dat deel van onze werkzaamheden waarbij we afhankelijk zijn van Rijksmiddelen is dat een risico. Het is vooral de onzekerheid op continuïteit en consistentie in beleid en middelen wat ons parten speelt. De meicirculaire is daarvan een goed voorbeeld. Voor de jaren 2026 en 2027 krijgen we aanvullende middelen Jeugdzorg die vervolgens in 2028 e.v. weer worden gekort. Dat betekent dat we vanaf 2028 opnieuw onvoldoende structureel geld van het Rijk krijgen om daarmee aan onze verplichtingen te kunnen voldoen.

Op dit moment is de trend dat het Rijk voor structurele gemeentelijke taken naast structurele middelen vooral incidentele middelen beschikbaar stelt. Op zichzelf kunnen we die gewoon gebruiken. Maar die incidentele middelen mogen we niet meetellen om de begroting structureel sluitend te krijgen. Want daarvoor tellen alleen structurele uitgaven en structurele inkomsten. Met incidentele middelen mogen we ook geen structurele verplichtingen aangaan. Door de VNG is met het Rijk een afspraak gemaakt om incidentele middelen weer structureel beschikbaar te stellen. Daar is door het Rijk alleen wel gelijk een bezuinigingstaakstelling van 10% aangekoppeld. Ondertussen wordt ook steeds duidelijker dat dit omzetten in de meeste gevallen niet lukt maar dat de korting van 10% wel wordt gehandhaafd.

Stijgende kosten

We hebben hiervoor de inflatie al genoemd. We merken nog steeds dat de hoge inflatie zijn effect heeft op de prijzen. Deze blijven stijgen en dus kost het meer om een weg aan te leggen, verduurzaming te betalen, bouwbedrijven in te huren enzovoort.

De uitvoeringskosten van ons gemeentelijk beleid zitten niet alleen buiten maar ook binnen onze eigen organisatie. Ook daar hebben we de komende jaren een opgave. Niet alleen stijgen de lonen (wat we via het Gemeentefonds gedeeltelijk vergoed krijgen), maar krapte op de arbeidsmarkt maakt dat we vaker vacatures niet (meteen) kunnen invullen. Als we dan vervolgens mensen inhuren, kost ook dat extra geld. Dat betekent dat we er als gemeente er rekening mee moeten houden dat onze plannen soms vertraging oplopen. Het betekent ook dat het van belang is om (financieel) in onze organisatie te blijven investeren om een aantrekkelijke werkgever te zijn. Stilstand (ook ten opzichte van andere gemeenten/werkgevers) betekent achteruitgang.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Voor 2025 ligt de uitvoering van de in de begroting 2025 afgesproken beleid op koers. Er zijn geen grote afwijkingen die nu al om bijstelling van de doelen vragen. In de volgende hoofdstukken per domein wordt ingegaan op de verwachte ontwikkelingen in de jaren na 2025. Die ontwikkelingen nemen we mee bij het opstellen van de begroting 2026.

2. Ontwikkelingen in het Sociaal Domein

Op een kantelpunt: de zorgvraag groeit, de draagkracht daalt

We bevinden ons op een kantelpunt. De samenleving verandert ingrijpend en snel, en dat merken we in het sociaal domein als eerste. De dubbele vergrijzing zet onverminderd door: we worden ouder, terwijl het aantal jonge mensen dat zorg kan bieden afneemt. Tegelijkertijd zien we een daling in het aantal zorgprofessionals, mantelzorgers en vrijwilligers. De vraag naar zorg en ondersteuning blijft groeien en zet ons voor een fundamentele uitdaging. Er wordt steeds vaker gesproken over een 'zorginfarct'.

Als we vooruitkijken naar 2029, zien we een sociaal domein dat onder druk staat. De kosten nemen breed toe, vooral bij openeinderegelingen als de Wmo en jeugdzorg, waar geen harde plafonds gelden. Ook zien we een stijging van de uitgaven aan participatie, voorliggende voorzieningen en

subsidies. Daarbovenop komen de effecten van cao-afspraken, inflatie en stijgende tarieven. Tegelijkertijd weten we dat doorgaan op de oude voet geen optie meer is. Door te investeren in lichte hulp dichtbij, voorkomen we zwaardere en duurdere zorg later. Zo drukken we de groei van kosten in openeinderegelingen als jeugdzorg en Wmo.

Achter de cijfers: mensen met meervoudige ondersteuningsvragen

Achter deze ontwikkelingen schuilen verhalen van mensen. Inwoners die hun weg zoeken in een veranderende samenleving, mensen die ondersteuning nodig hebben, of juist willen bijdragen aan hun buurt. Steeds vaker zien we dat die ondersteuning zich op meerdere vlakken tegelijk afspeelt — van zorg en inkomen tot opvoeding en participatie. Juist daarom kiezen wij voor een sociaal domein dat dichtbij is, samenhangend en gericht op de toekomst.

Preventie als sleutel: investeren voordat problemen groot worden

We kiezen daarom voor een koers die stevig inzet op wat echt werkt. We investeren in preventie, vroeg signalering en het versterken van de sociale basis. Want iedere euro die we nú besteden aan lichte, informele hulp, voorkomt zwaardere ondersteuning later. De **Preventieagenda 2021–2030** is hierin een belangrijk instrument om deze beweging te versterken.

Draagkracht in de dorpen: dichtbij, verbonden en zelfredzaam

We bouwen aan een gemeenschap waarin mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, met hulp uit hun eigen netwerk, buurt of dorp. Dorpshuizen en multifunctionele accommodaties zijn hierin onmisbaar: als plek van ontmoeting, verbinding en toegang tot ondersteuning. Het **Dorpenbeleid** vormt daarin de eerste stap: een beweging om de organisatiekracht in de dorpen te behouden en te versterken. Deze lijn wordt de komende jaren verdiept met de **Nota Sociale Basis**, de **Inwonersparticipatiebeleid** en de **Lokale Inclusie Agenda**. Zo bouwen we verder aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen, dichtbij huis.

Landelijke kaders, lokale actie

Landelijk beleid – zoals het **Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)** en de **Hervormingsagenda Jeugd** – biedt kaders, maar ook onzekerheden. Veel financiering is tijdelijk, met name via specifieke uitkeringen (SPUK). Toch wachten wij niet af. Met het **Fries Integraal Zorgakkoord (FriZA)** zetten we niet alleen in op een beweging van zorg naar gezondheid, maar ook op het actief werven van middelen die deze transitie mogelijk maken. We werken daarbij nauw samen met partners uit zorg en welzijn.

Sterke sociale basis: dichtbij en in eigen netwerk

Daarom investeren we in een sterk voorliggend veld. We maken ruimte voor schoolmaatschappelijk werk, kortdurende lichte ondersteuning, en de versterking van informele hulp. We benutten de kracht van lokale netwerken, waar inwoners elkaar kennen en samen naar oplossingen zoeken. En we luisteren actief naar jongeren, omdat ook zij medevormgevers zijn van onze toekomst.

Lastige keuzes: niet alles kan, maar de koers is helder

We doen dit alles met een scherp financieel oog. De structurele middelen zijn beperkt. We kunnen niet alles blijven doen. Dit betekent dat we soms nee moeten zeggen — ook waar dat pijn doet. Maar we zijn ervan overtuigd: investeren in nabijheid, sociale infrastructuur en preventie is de enige duurzame weg naar het verlagen van toekomstige lasten. Alleen zo kunnen we het sociaal domein toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig houden.

De maatschappelijke opgaven zijn groot, maar onze richting is helder. Geen grote verschuivingen, wel stevige, doordachte stappen. Door te blijven investeren in de kracht van onze dorpen, bouwen we aan

een veerkrachtige samenleving. Dat is niet alleen effectief, het past ook bij wie wij zijn als Opsterland: dichtbij, betrokken en toekomstgericht.

3. Ontwikkelingen in het Ruimtelijk Domein

Opgaven

Naast de reguliere werkzaamheden zien we een aantal grote opgaven op ons afkomen. Voor een deel heeft dat te maken met onze eigen gemeentelijke ambities, voor een deel ook met nieuwe taken en maatschappelijke ontwikkelingen.

Ruimtelijk Ontwikkelperspectief

Urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, verbetering van natuurkwaliteit, klimaatadaptatie, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben niet alleen grote ruimtelijke impact, ze laten zich ook voelen in sociaaleconomische zin. Niet alles kan overal, maar doorgaans moet iets toch ergens wel een plaats krijgen.

Om ruimtelijke keuzes afgewogen en in samenhang te kunnen maken, is er behoefte om voor het grondgebied van de hele gemeente de mogelijkheden en wenselijkheden in beeld te hebben.

Ontwikkeling van bedrijventerreinen

Zowel bij Gorredijk als bij Drachten-A7 is er een behoefte aan nieuw uitgeefbare bedrijfskavels. Dit heeft al geleid tot een aantal acties hierin, voor een belangrijk deel zal dit in de nabije toekomst meer vorm moeten krijgen. We hebben al een aantal gronden verworven en gaan starten met planontwikkeling.

Wonen

Op het gebied van Wonen en Bouwen zijn we bezig om, in het verlengde van de geactualiseerde woonvisie, aan de slag met grote en kleine nieuwbouwplannen in de Opsterlandse dorpen.

Daarnaast gaat Wonen niet alleen over bouwen, maar nadrukkelijk ook om het bewonen van de bestaande woningvoorraad. De noodzaak om woningen te verduurzamen is groot. Dit vraagt veel van de eigenaren van deze huizen.

Ook zien we dat woorden als vergrijzing, ontgroening en gezinsverdunding steeds meer voelbare betekenis krijgen. Opsterland moet vooral Opsterland blijven, maar de bevolkingsopbouw en – samenstelling zijn wel veranderlijk. Besef van die demografische verandering maakt dat we het Wonen steeds meer gaan benaderen vanuit het perspectief van de zorg, zodat de woonomgeving mee kan veranderen met de veranderende behoefte van de veranderende bevolking.

Netcongestie

Zowel het beleidsveld Wonen als ook de voorgenomen uitbreidingen van de bedrijventerreinen, zijn niet los te zien van het overbelaste stroomnetwerk. De energietransitie legt de limieten en de beperkingen van het stroomnet bloot. Dit maakt dat er in wijken en buurten gewerkt wordt aan verzwaring van het net, maar dit maakt ook dat voorgenomen nieuwe ontwikkelingen mogelijkwijs niet op de korte termijn op het stroomnet aangesloten kunnen worden.

Monumenten

Geïnitieerd door de gemeenteraad is voortvarend gewerkt aan erfgoed- en monumentenbeleid. Nadat goed inzichtelijk is hoeveel eigenaren van erfgoed dat als monument-waardig is beoordeeld ook in aanmerking willen komen voor de status van gemeentelijk monument, zullen voorstellen gedaan worden om dat passend te accommoderen.

Duurzaamheid en klimaat

We hebben een stevige opgave in het realiseren van de klimaatdoelstelling als omschreven in het klimaatakkoord. Hierbij nemen we onze verantwoordelijkheid en hebben als ambitie om in 2035 een energie neutrale gemeente te zijn. Dat betekent dat we net zoveel duurzame energie opwekken als verbruikt wordt. Er wordt volop ingezet op het verduurzamen van de woningen en de aanpak van energiearmoede. Om onze klimaatdoelstellingen te willen behalen, zullen we als gemeente zelf opwek- en opslag van duurzame energie moeten realiseren. Dit heeft als doel om op maatschappelijk verantwoorde en professionele wijze de lokale energietransitie aan de jagen, te ondersteunen en lokaal eigendom te waarborgen. We streven ernaar om te komen tot 50 à 60% lokaal eigendom van duurzame energievoorzieningen. Winsten (na aftrek exploitatie) vloeien hierbij terug naar de mienskip in plaats van naar de commerciële ontwikkelaars. Het verwerven van grondposities is hierbij noodzakelijk. Netcongestie vormt hierbij nog steeds een uitdaging.

Circulaire economie en klimaat adaptatie

We hebben een groot belang bij het aanjagen van de circulaire economie. Het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie is een eerste stap om structuur te brengen in de circulaire werkzaamheden van de gemeente. Dit is belangrijk voor aanbestedingen van woningbouw en gemeentelijk vastgoed. Dit geeft tevens inzicht in het gebruik van circulaire grondstoffen binnen de gemeente. Maar ook het tegengaan van negatieve milieueffecten (afvalstromen, stikstof en CO²). De biodiversiteit neemt af. Dit leidt tot meer problemen dan men zich in de regel realiseert. We maken ons sterk voor verbetering van biodiversiteit door het bevorderen van natuurherstel en het stimuleren van een natuur inclusieve samenleving. We willen klimaat adaptief zijn. Hierbij willen we onze leefomgeving aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en de nadelige effecten tegengaan. Maatregelen bij klimaat adaptatie kunnen ook bijdragen aan het verbeteren van de biodiversiteit. Ook willen we Inwoners en ondernemers van de gemeente Opsterland bewust maken van hun eigen rol bij de klimaatadaptatie.

Ook het platteland zal te maken krijgen met wezenlijke veranderingen. Vanuit het perspectief van water hebben we “de blauwe drager” die laat zien dat het grondwaterpeil op veel plaatsen omhoog zal gaan. Er zal straks sprake zijn van “blauw/groene dooradering” van het buitengebied. De discussies over stikstof en biodiversiteit werpen hun schaduw vooruit over de toekomst van het buitengebied. Het Fries Programma Landelijk Gebied is beëindigd voordat het uit de startblokken kwam, maar de opgaven die aanleiding waren voor het FPLG zijn onverminderd aanwezig.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De wet is gericht op het vereenvoudigen en verbeteren van regelgeving en uitvoering. We zijn druk bezig met het invoeren van de veranderingen. Dat heeft zowel betrekking op communicatie naar onze samenleving als op aanpassingen in onze systemen en werkwijzen.

Overige ontwikkelingen

Zoals we aan het begin van dit hoofdstuk schreven, gaat het in het Ruimtelijk Domein om grote opgaven. We zullen daarvoor ook nauwlettend blijven kijken naar wat dit betekent voor de bemensing en organisatie van al dit werk.

4. Financieel beeld

4.1. Totaalbeeld

Het overzicht

In de perspectiefbrief geven we een eerste prognose van hoe de begroting 2026 en het meerjarenperspectief zich ontwikkelen. Uitgangspunt hiervoor is de begroting 2025 aangevuld met benodigde mutaties, nieuwe beleid en de circulaire.

Dat beeld bouwen we in een aantal stappen op. Als eerste het overzicht gebaseerd op de begroting 2025, aangevuld met genomen raadsbesluiten en de circulaire inclusief de mei circulaire.

Aangepaste begroting 2025 - 2029 n.a.v. voorjaarsrapportage

x € 1.000	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Lasten	-104.816	-94.460	-94.054	-92.641	-92.252
Baten	107.117	95.549	96.223	95.126	95.079
Begroting saldo	2.302	1.089	2.169	2.485	2.827
Structureel resultaat	1.705	1.179	2.129	3.171	3.029
Incidenteel resultaat	597	-90	40	-686	-202

Tabel 1: Structureel begrotingssaldo inclusief raadsvoorstellen na vaststelling voorjaarsrapportage

In tabel 2 staan alle aanvragen en wijzigingen die we in de bijlage verder toelichten. De provincie houdt toezicht op de gemeentelijke financiën en beoordeelt of die op orde zijn. Daarvoor kijkt de provincie vooral naar de structurele effecten en het structurele saldo. Maar de provincie let daarnaast ook op de incidentele effecten en het incidentele saldo.

Overzicht aanvragen

Voorgestelde mutaties perspectiefbrief 2026 -2029

x € 1.000	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Lasten	-3.042	-3.636	-2.497	-1.890	-1.706
Baten	34	2.764	2.236	114	1.232
Begroting saldo	-3.008	-872	-261	-1.776	-474
Structureel resultaat	-3.072	-1.147	-496	-1.776	-474
Incidenteel resultaat	64	274	236	-	-

Tabel 2: Overzicht aanvragen 2025-2029

Voor de perspectiefbrief 2025 en de begroting 2026 zijn een aantal aanvragen ingediend. Deze aanvragen worden in bijlage 1 apart toegelicht. Opgeteld geven ze het totaal effect van alle aanvragen en mutaties voor de begroting 2025 en het perspectief 2026-2029.

Totaal resultaat

Aangepaste begroting 2025 - 2029 n.a.v. perspectiefbrief

x € 1.000	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Lasten	-107.858	-98.097	-96.551	-94.531	-93.958
Baten	107.152	98.313	98.459	95.240	96.310
Begroting saldo	-706	216	1.908	709	2.352
Structureel resultaat	-1.367	32	1.633	1.394	2.554
Incidenteel resultaat	661	184	276	-686	-202

Tabel 3: Prognose begrotingssaldo 2025-2029

In de laatste vier kolommen van tabel 3 kunt u zien wat het effect is als u instemt met de voorstellen die in deze Perspectiefbrief en de voorgestelde begrotingswijziging staan opgenomen.

Het structureel saldo is in het meerjarenperspectief, 2026 t/m 2029, is positief. Voor 2026 en 2027 is dat vooral het effect van de middelen jeugdzorg die in de meicirculaire zijn toegevoegd.

4.2. Het perspectief

Omdat het perspectief een positief structureel saldo laat zien beginnend bij ongeveer nul oplopend naar € 2,55 miljoen in 2029 is het niet noodzakelijk om al te gaan bezuinigen. Zelfs in het ravijnjaar 2026 is er nu sprake van een (klein) structureel saldo. Ondanks dit positief toekomstig perspectief hebben we, zoals afgesproken, onze verantwoordelijkheid genomen en zijn we ook voorbereid voor als er alsnog moet worden bezuinigd. Daarvoor zijn de afgelopen maanden alle taakvelden in beeld gebracht en hebben we geïnventariseerd welke bezuinigingsmogelijkheden er zijn mocht bijsturing toch noodzakelijk zijn. De daadwerkelijk uitwerking van elke maatregel nemen we pas ter hand als de noodzaak daar is en we een keuze hebben gemaakt uit de in te zetten maatregelen.

Voor de komende tien jaar verwachten we een aantal grote investeringen. Naar verwachting zijn dat de vernieuwbouw van de Skâns, de Burgemeester Harmsma school, de Wier, het gemeentehuis, vervanging oevers en kades en School Lyndestein. De inschatting van omvang van deze investeringen ligt rond de € 50 miljoen. De verwachte afschrijvingslast, na inzet van de reeds beschikbare afschrijvingsreserves, bedraagt ongeveer € 0,7 miljoen op jaarbasis. Voor een deel gaat het om een aanvulling op reeds in de begroting verwerkte vervangingskredieten en om volledig nieuwe kredieten. Voor deze aanvullende lasten zullen we de komende jaren ruimte in de begroting moeten maken.

4.3. Conclusie

De conclusie die het totaalbeeld oproept: we hebben een gezonde financiële huishouding als gemeente. Dat past in onze traditie van behoedzaam begroten. Tegelijk is de financiële toekomst verre van zeker en hebben we ook een aantal grote projecten in voorbereiding. Dat we desondanks op de langere termijn een structureel positief resultaat verwachten is niet alleen te danken aan het rijk. Die financiering is vooralsnog onvoldoende qua middelen en zekerheid waardoor we ook voor de begroting 2026 terughoudend zullen zijn in het aangaan van nieuwe structurele taken.

4.4. De voorstellen

In de eerste bijlage bij deze brief vindt u onze voorstellen op inhoud en met bedragen. Het gaat daarbij zowel om het voortzetten van bestaand beleid als om het starten van (ver)nieuw(end) beleid. En we brengen alle kosten in beeld die onze gemeentelijke beleidsbeslissingen met zich meebrengen, ook de eigen uitvoeringskosten.

4.5. Het overzicht van maatregelen voor een sluitende MJB 2026-2029

In de tweede bijlage staan het overzicht van maatregelen voor een sluitende MJB 2026-2029. Deze kunnen worden gebruikt om de begroting vanaf 2029 structureel sluitend te houden mocht dat nodig zijn. In het overzicht geven we u per taakveld inzicht in de mate van beïnvloedbaarheid en beleidsvrijheid en welke taken thuis horen bij het taakveld. Hiervoor maken we gebruik van het rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur en het BBV.

Per taakveld geven we een beeld van de bezuinigingsmogelijkheden. Bij bezuinigingsmogelijkheden waar een financieel effect is te benoemen is deze opgenomen. Is geen bedrag opgenomen dan is er sprake van een potentiële mogelijkheid die echter nog op haalbaarheid moet worden onderzocht. Dat gebeurt pas als die bezuinigingsoptie ook daadwerkelijk als maatregel moet worden ingezet.

Veel bezuinigingsopties zijn dus vooral nog “opties”. Voordat ze ook daadwerkelijk een harde bezuiniging kunnen worden moeten ze nog nader worden onderzocht. Omdat op dit moment de noodzaak niet aanwezig is, is er voor gekozen om nog geen ambtelijke inzet op de verder uitwerking te zetten.

5. Tot slot

Wij vertrouwen er op dat wij u met deze Perspectiefbrief een goed beeld geven van onze (financiële) positie. We kijken uit naar het debat dat u daarover met elkaar en met ons gaat voeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

Sandra van 't Hooge

Andries Bouwman